

Weblog december 2012

Heeft Machiavelli toch gelijk? Over gedrag van bestuurders in crisistijd!

Toeval zal het niet geweest zijn. In een tijd waarin ik mij bevind in diverse crisissituaties, is de workshop Machiavelli aan de orde in het kader van het Leiderschapsprogramma van mijn bureau.

De workshop wordt gegeven door dr. Paul Meijs. Hij begint goed, spreekt de deelnemers direct aan: 'U, deelnemers aan dit programma, bestuurders, u bent allemaal machtswellustelingen, u bent goed in liegen en bedriegen en manipuleren, anders had u uw functie niet (meer)'.

En in tegenstelling tot mijn verwachting - we hadden het immers steeds over waardegedreven leiderschap gehad - beaamden alle aanwezigen deze stellige uitspraken.

Gingen we nu van het ene uiterste naar het andere? Dat is precies wat ik in de praktijk zie gebeuren. Van een redelijke bestuurder kan een mens, indien bedreigd, zich diametraal anders gaan gedragen! In tijden van nood, leert men de mens kennen! Volgens Machiavelli 1) is er geen hoger doel of hoogste goed in het leven om na te streven, maar wordt de mens voortgedreven tussen verlangen en begeerte enerzijds en angst anderzijds. Voor Machiavelli is macht amoreel.

Daar moest ik aan denken toen in mijn omgeving bestuurders het gevecht aangingen, rationeel onbegrijpelijk, onlogische zinnen, onlogisch gedrag. Niet onlogisch vanuit machtsperspectief. Vechten, manipuleren, schofferen, het lijkt wel alsof mensen soms nergens voor terugdeinzen. Zou Machiavelli dan toch gelijk hebben?

Toch meen ik van niet. Dit zijn situaties waarin mensen niet meer in balans zijn. Dat is een grote valkuil. Wat de drijfveren van mensen ook zijn, voor leiders is het extra van belang om zichzelf te beheersen en verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen daden. Niet voor niets adviseerde Gracian 2) in zijn tijd al leiders het volgende:

‘Ken uzelf: ga bij uzelf na hoever uw inzicht en vindingrijkheid strekken als u iets onderneemt; bepaal de mate van uw prikkelbaarheid en ontvankelijkheid; geef u bij alles nauwkeurig rekenschap van de grenzen en beperkingen van uw vermogen’.

Ook Leonardo da Vinci schreef al: *‘Vraag advies van hem die zichzelf goed bestuurt’.*

Wat zou het een tijd schelen als we deze oude adviezen ter harte zouden nemen!

Reacties worden op prijs gesteld: marianneluyer@mli-intermanagement.nl , of [@mluyer](https://twitter.com/mluyer)

- 1) *Machiavelli: de Heerser (1515)*
- 2) *Baltasar Gracian: Handorakel en de kunst van de voorzichtigheid, een Machiavellistische handleiding voor de omgang met mensen (1647)*
- 3) *Leonardo da Vinci (1425 – 1519)*